

נעל ארבע

מה היה קורה אילו מינה לוי אשכול את אחד הייגאלים — דיין או אלון — לשרהבטחון שבוע הראשון של המשבר. תחת להיאחו בקרנות המיובה עד הרגע האחרון?

מה היה קורה בריוק מה שקרה. דובר לא היה משנה במאומה את מדרך המאירעות ההיסטוריים של שינוי הימים הגדולים. גם אז היו חיילי צה"ל מתרחי צימ, כרגע זה, במימי הירדן, הי כאניאם ותעלת-סואץ. שום דבר לא היה משתנה. זולת דבר אחד: האנשים היו שואלים כיום: מי זה משה דיין?

הם היו שואלים: מה זה רפ"י? **שוב לזכור זאת**, כשבאים לנתח את גורלה של רפ"י, היום ומחר. חשוב לזכור זאת אם רוצים להבין מדוע מבקשים כה רבים מראשיה לחזור חזרה אל מפא"י, אפילו על ארבע. למחרת הגל הציבורי הגדול שהעלה את משה דיין לתפקיד שרהבטחון.

אחת גל היה פרי נסיבות מיקר ריות. הוא נבע מהיסוסיו של איש אחד: לוי אשכול. לא האידיאולוגיה של רפ"י ניצחה — כי אין לה אידיאולוגיה. לא הדוקטרינה של רפ"י ניצחה. להיפך: דויד בן-גוריון התנגד למלחמה. הוא דיבר על "מחדלים בטחוניים" נוראים עד הרגע בו שבר צה"ל את המערכים המבוזרים של שלושה אויבים, בחצי הזמן של מבצע סיני, וללא עזרה מבחוץ. לא שיכבתי המנהיגים של רפ"י ניצחה. להיפך: במלחמת ששת הימים ירד בן-גוריון סופית מבמת הפוליטיקה האקטואלית, ור שמעון פרס ירד מדרגת שרהבטחון פוטנציאלי לדרגת עסקן-מפלגה. מה שאירע לא היה אלא ניצחון אישי של משה דיין — ניצחון מוגבל מאד וזמני מאד. ועדיין לא ברור אם דיין נכנס לתוך הממשלה כסוס טרויאני, כי טכנים לשכירתה מכפנים ולכיבוש זה — או כציפור קנארית הנכנסת לכלוביה.

אז עושה רפ"י נסיונות נואשים כדי לחזור למפא"י. כמעט בכל מחיר. כמעט בכל האמצעים. אם יצליחו מאמצים אלה ואם ייכשלו סופית — הלך הנובע היום ברור לחלוטין: איחוד זה הוא הוראה ממשלתית בפשיטת רגל, במסווה קלוש של דאגה ל"אחדות", "ליכוד", "שעת חירום" וכיוצא באלה. לא מפא"י מבקשת להצטרף לרפ"י. רפ"י היא המבקשת להצטרף ל"מפא"י". לא בהנהגת דויד בן-גוריון. אלא בהנהגת לוי אשכול, אותו אישרימיה ובעלי-הכחש מתמולי שלוש, איש המחוללים הבטחוני ייב, הורם המוסר. לא על פי מצע של רפ"י. רפ"י אינה מתיימרת אפילו ל"הציג מצע". ואם ייכשל משאומתן זה סופית, יהיה זה בגלל עניינים שבכסאות, ענייני עקנים

בדרג הנמוך ביותר — מי יבחר להנהיגה, ואיך, ומתי יתכנס החזעה, ומי ירכיב אותה, וכיצד. **דברים חשובים מאד, בלי ספק, אם שמים עין על כוסא זה או אחר בממשלה הבאה. אך דברים שקשה מאד לומר עליהם שהם יכריעו את גורל האומה.**

וזה בשעה שעומדות בפני המדינה הכרעות שלא היו כדוגמתן מיום הקמתה. לפני כשבועיים פירסם אריה גיבלום מאמר תחת הכותרת "רפ"י ז"ל". זהו טעות. הו"ל אינו מתייחס לרפ"י. הו"ל מתייחס לאשליות שכל מיני אנשים טובים תלו ב"רפ"י. ואין להאשים את רפ"י בהירהורליכם

מה נשאר מכל אלה? *

איש העיקרי הדוחף לאיחוד הוא שמעון פרס. עובדה זו מאלפת ביותר. כי איש לא עבד למען רפ"י כמו פרס. בשנתיים האחרונות הוא נתגלה כעסקן מפלגתי מעולה. כאיש אירגון בלתי-נלאה. כסוס-עבודה ממש.

הוא יכול היה לומר, בצדק גמור: רפ"י זה אני.

הוא הופיע במאות אסיפות. הוא השתתף באלפי ישיבות. הוא הקדיש למפלגה את כל זמנו. (וכל אותו זמן לא חלם דיין לבוא לישיבות, לבקר במשרד, להופיע באסיפות, לעשות עבודה שחורה כלשהי.)

בן-גוריון ושומר ראשו בפתח מרכז רפ"י בתל-אביב

של אחרים — אפילו אם רפ"י עודדה וטיפחה אותם. כי רפ"י לא התפלגה ממפא"י על רקע רעיוני, בגלל חילוקי-דעות עמוקים על דרך מדינית או גישה חברתית. **רפ"י נולדה מפני שדויד בן-גוריון לא השלים עם אימינו ועי-דת-הקורה מישפטיה לחקירת עסקי-הכיש של 1954 או 1961.** אנשי רפ"י הלכו אחרי בן-גוריון מתוך סנטימנט אישי. שמעון פרס הלך בקושי, אחרי הרבה היסוסים. משה דיין הצטרף ברגע האחרון ממש, אחרי שכבר הרכיבו את רשימת-המועדים לכנסת. זה היה הבסיס. כל השאר בא לאחר מכן, כהמצאות של יחסי-ציבור, תעמולת-בחירות או תתיירות אינטלקטואלית. **הדיבורים על אוטומציה ומודרניזציה וקיברנטיקה.** תרופת-הפאטנט הפנטסטית לכל מכאוב וחולי — שינוי שיטת-הבחירות. רוח הנעורים. חילופי הדורות. השינוי. התמורה.

לחזור ולעסוק בעניינים פוליטיים, לפני שייצא לגמרי מן המישחק. אפשר להבין זאת. וגם להבין את המשמעות: פשיטת-הרגל הי אירגונית של רפ"י.

ל גבי משה דיין השאלה היא פשוטה עוד הרבה יותר. שיקוליו הם אישיים בהחלט.

דיין רוצה להיות ראש-ממשלה. הוא מבין כי יוכל להגיע לזאת רק אם יהיה מועמד של מפא"י. לכן הוא רוצה לחזור למפא"י — בתנאי שאשכול ושות' לא יעמידו תנאים המונעים מראש כל אפשרות שדיין יופיע בראש הרשימה בבחירות לכנסת הבאה. (זהו, כמובן, המשמעות של החיכוך על מועד כינוס ועדת-המפלגה ועל צורת הר-כבתה.)

מה פירוש הדבר? פירוש הדבר: דיין התיימש לגמרי מן הסיכוי להגיע לראשות-הממשלה דרך רפ"י. כלומר: אין הוא מאמין כי רפ"י תגיע לעמדת-כוח פוליטית עצמאית, שתעניק לו מישורה זו. ולדיין, בן ה-53, אין הרבה זמן, ועוד פחות סבלנות. זוהי הודאה בפשיטת-הרגל הפוליטית של רפ"י.

ל פשיטת-הרגל האירגונית והפוליטית אפשר לצרף את פשיטת-הרגל הרעיונית — אסגיתן לדבר על רעיונות בקשר לרפ"י. אם בכלל היה משהו אופייני לגישה של רפ"י בזירה המדינית, הרי היה זה הדגש על פאריס. ראשי רפ"י היו מאוחדים ב"אורינטציה קיצונית על צרפת בכלל, ועל דה-גול בפרט.

גישה זו פשטה עתה את הרגל, עוד יותר מן האורינטציה של מפ"ם ומק"י על ברית-המועצות. בן-גוריון ודיין החלו מדברים עתה על "פדרציה", ועל הקמת מדינה לערביי פלסטין. רעיונות אלה גובשו ופורטו במשך 17 שנים מעל עמודי העולם הזה. כאשר ראשי רפ"י רדפו את השבועון המסויים בשבץ-קצף. עצם הטענה כי קיים עם פלסטני, נחשבה אז לבגידה, לכפירה, לחבלה. **אם ראשי רפ"י מאמצים רעיונות אלה לעצמם (תהיה מותרת האמיתית כאשר תהיה) הרי זו הודאה בפשיטת-הרגל רעיונית.** (ומעניין: הם לא העלו רעיונות אלה במשאומתן עם מפא"י. הם לא תבעו מי מפא"י לקבל קו זה. הם בכלל לא תבעו ממפא"י דבר בשטח המדינה-הרעיונית.)

א יני דואג לאנשי רפ"י. הם יסתדרו, איכשהו. בתוך מפא"י, או לידה. **אני דואג לאותם אנשים טובים שתלו את כל תקוותיהם ב"רפ"י."** יש סכנה בהתלהבות המצטננת במהירות כה רבה. הם עלולים להסיק מן הפרשה העגומה הזאת את המסקנה כי אין סיכוי לשינוי בארץ. שכל תמורה היא בלוף. הם עלולים להתפתות להאמין כי המיש-טר הוא ניצחון, וכי כל הקם עליו להחליטו במישטר מוכשר ומודרני יותר, נידון לזחי-העל-ארבע — בחזרה. **זהו טעות. טעות גדולה עוד יותר מזו שהביאה אותם לרפ"י.** יהיה שינוי. תהיה תמורה. יש בארץ כוחות חדשים. **אבל לא יהיה להם סיכוי, לפני שיפוגו כל האשדות, כל תרופות, הפלא, כל הפתרונות-הקלים, כל הניבויים-ישועה או הגיבורים-ידי-שנתיים, מוסג רפ"י.** מבחינה זו — טוב שקורה מה שקורה לרפ"י. **רק על קיברה של אשליה ז"ל — יכולה לקום התמורה האמיתית.**